

ו. אמר רב יהודה אמר רב: אדם הראשון לא הותר לו בשר לאכילה (לכם יהיה לאכלה ולכלל חית הארץ – ולא חית הארץ לכם). ורק כשיצאו נח ובניו מן התבה התיר להם (כירק עשב נתתי לכם את כל). מבואר מסוגית הגמרא שבכלל זה בהמה חיה ועוף ודגים [ורק בשר היורד מן השמים אכל, שעל זה אמרו מלאכי השרת צולים לו בשר].

א. יש אומרים (ערש"י נו. ותוס' נו): שלא נאסר לו אלא לשחוט ולאכול, אבל בבשר מתה היה מותר [וצריך לפרש לפי"ז קושית הגמרא מהמלאכים שהיו צולים לו בשר, שלכך לא תרצו בבשר נבלה, מפני שאינו דרך כבוד. מובא בר"ן]. והר"ן פרש בענין אחר. ויש מי שכתב על פי הפסיקתא שאכילת חיה שמתה מאליה אסורה היתה לאדם ולכל זרעו אחריו. לא הותרה לאדם הראשון אכילת בשר אלא אם המית לרפואה או כדי ליהנות מהעור [ואף התוס' לא כתבו שאסור אלא להמית בשביל לאכול, משא"כ באופנים הללו] (עפ"י רמ"ע מפאנו – מאמר חקור הדין ג, כא).

ב. יש מי שכתב שרבי יוחנן (נו): חולק על רב וסובר שאדם הראשון הותר באכילת בשר. ואולם הרמב"ם נקט (מלכים ט, א) כרב (עפ"י שו"ת רשב"ש תקמב).

דף ט

קלא. א. 'המברך' בשם אלקים – האם חייב מיתה?

ב. השומע גידוף מפי אדם שאמר מה ששמע מאחר – האם חייב לקרוע?

ג. העדים כשמעידים על המגדף – האם הם קורעים?

ד. השומע גידוף באזכרה מפי גוי – האם חייב לקרוע? והאם קרוע בכינוי?

א. אמר רב אחא בר יעקב: אינו חייב עד שיברך בשם בן ארבע אותיות (כלומר שם הוי', וכל שכן בשם בן מ"ב אותיות. ויש אומרים אף באדנות. ערמב"ם עכו"ם ב, ז).

לעיל (נו) נחלקו רבי מאיר וחכמים האם חייב על הכינוי או אינו אלא באזהרה. ויש מפרשים [עפ"י מה שאמרו עד שיברך שם בשם], שכאן מדובר במתברך, בזה לדברי הכל אינו חייב אלא בשם המיוחד, ולעיל נחלקו במברך.

ב-ג. השומע מפי השומע – חייב לקרוע. ואולם העדים כשמעידים על המגדף, הם עצמם אינם קורעים, שכבר קרעו קודם לכן בשמיעתם, ואע"פ שגם עתה שומעים מפי עצמם שוב (ויהי כשמע המלך חזקיהו ויקרע את בגדיו – המלך חזקיהו קרע והם לא קרעו).

ד. אמר רב יהודה אמר רב: השומע אזכרה מפי עכו"ם אינו חייב לקרוע, [משא"כ מישראל מומר כרבשקה – קרוע]. ועוד אמר: אין קורעים אלא על שם המיוחד בלבד, להוציא כינוי.

ואמרו שאין זו דעת רבי חייא, שאמר דוקא בזמן הזה כששומע גידוף (בכינוי (רא"ש). וי"ח) מגויים, שהם פרוצים בדבר – אינו חייב לקרוע שאם אי אתה אומר כן נתמלא כל הבגד קרעים. אבל בזמן שהיו נענשים בב"ד, או אף בזה"ו בישראל – קרוע.

יש אומרים שישראל מומר דינו כדין גוי שפרוץ בכך, וגם בזה פטרו.

דפים ס – סא

- קלב. א. אלו עבודות לעכו"ם ענשן מיתה ואלו באזהרה?
 ב. המחשב מעבודה לעבודה בעכו"ם – האם חייב מיתה?
 ג. הזוהב להכעיס – מה דינו?

א. זיבות, קישור, ניסוך (בכלל זה גם זריקת דם) והשתחוויה – במיתה, אפילו אין דרכה של זו בכך. ואף בעבודות כוכבים שדרך עבודתה בבזיון, כגון פוער ומרקוליס.
 לפי מה ששנה רבי זכאי (סב. וברש"י. ולפרש"י (סג.) כן היא גם דעת רבי אמי. והתוס' חולקים), השתחוויה אינה בכרת ובחטאת אלא בסקילה לבד.
 וכן כל העבודות שהדרך לעבדה בהן, אפילו עבודות בזיון – במיתה, כגון פוער לפוער וזורק אבן למרקוליס.
 ואילו שאר עבודות שאין דרכה בכך, אפילו דרך כבוד, כמו מגפף מנשק מכבד מרבץ מרחץ סך מלביש ומנעיל – ב'לא תעשה'. וכן הדין באליל שדרך עבודתו בבזיון, ושינה לבזיון אחר, כגון פוער למרקוליס. הר"ן נסתפק לומר שלפי המסקנא חייב גם במקבל הדם או מולק עוף לעבודה זרה, גם אם אין דרך עבודתה בכך. ואין הדבר מוסכם [וכן דנו בהלוך הדם ובקמיצה].

ב. המחשב בשחיטה לזרוק דמה או להקטיר לשם עכו"ם – נחלקו רבי יוחנן וריש לקיש, האם הבהמה נאסרה בהנאה מיד (אפילו לא זרק דמה לעבודת כוכבים).
 ועוד נחלקו אמוראים האם חיובו במיתה אם לאו.
 יש שפסקו שחייב, כרב אחא בריה דרב איקא (תוס' ע"ז כו: ועוד). ויש שכתבו שלא הוכרע הדבר (ע' לקוטי הלכות).

ג. פרשו בגמרא לפי רבא בר חנן את דברי רבי אלעזר, שהזוהב להכעיס חייב. ומפרש רש"י שאינו מתכוין לקבלו עליו כאלוה, ולימדנו הכתוב (ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים...) שהוא עובר ב'לאו'.
 ולפי המסקנא לא למדנו מן הכתוב הזה זוהב להכעיס ומשמע שפטור. והר"ן פירש 'זוהב להכעיס' – באופן שמקבלו עליו לאלוה. וכתב שלפי"ז אף למסקנא חייב מיתה כשאר עובד ע"ז ואין צריך לימוד מיוחד על כך.

דף סא

- קלג. א. האם חייב אדם מיתה באמירת 'אלך ואעבוד עכו"ם'?
 ב. המסית את חברו שיעבוד לו כאלוה – מה דינו? ומה דין הניסת כשהסכים לדבר?

א. לדברי רב המנונא ורבינא, מתחייב אדם מיתה באמירת 'אלך ואעבוד ע"ז'. מלבד אם אמר 'איני מקבלו עלי אלא בעבודה' שאינו חייב כל עוד לא עבד (כן העמיד רב המנונא את משנתנו 'העובד עבודת כוכבים' – עובד אין אומר לא. אך לרבינא אין הדבר מבואר).
 לדברי רב יוסף, יחיד הניסת והסכים לעבוד – מתחייב באמירה (לא תאבה לו ולא תשמע אליו – הא אבה ושמע חייב), אבל רבים פטורים, כי יש אפשרות סבירה שהרבים יימלכו בהם ולא יטעו. (והר"ן גרס להפך).